י שם (ע״ב). כ שם קכ״ח וּבִרְבִי יוֹסֵי. ל שם קל״ה (ע״א) בְּרִירְתָא.

וַאֲפִלּוּ בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז. (וְאִם מֻתָּרִים אֲחֵרִים לְהִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה עַיֵּן לְעֵיל סִימָן רע״ו (מ״ב)): **ז * הַיָּלְדָ שָׁנוֹלַד (כב) עוֹשִׂין לוֹ כָּל צָרְכָיו,** (כג) **וּמַרְחִיצִין אוֹתוֹ,** (כד) **וּמוֹלְחִין אוֹתוֹ,** (כה) **וְטוֹמְנִין הַשִּׁלְיָא** (כו) **כְּדֵי שֶׁיִּשְׂמְחוּ הַיָּלְדָ,** (כז) **[י]וְחוֹתְכִים אֶת הַטַּבּוּר, וְהֲנֵי מִלֵּי בְּנוֹלַד לְתִשְׁעָה אוֹ לְשִׁבְעָה,** (כח) **[ל]אֲבָל נוֹלַד לִשְׁמוֹנָה, * אוֹ סָפֵק**

בֵּאוּר הֲלָכָה

בּוֹ סְכָנָה וְאַף עַל פִּי כֵן רְשָׁאִים גַּם כֵּן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְדוּרָה, וְעַל כָּרְחָךְ מְשׁוּם דְּגַבֵּי מְדוּרָה לְעוֹלָם מְסַכָּנַת הִיא. אֲבָל עַל פִּי הָאֱמֶת קָשֶׁה מְאֹד לְפָרֵשׁ כֵּן דִּבְרֵי הַגְּמָרָא (סכט.): דְּהָא דְּקָאָמַר מִבּוּר מִבָּה לְחַיָּה אֵין לְחוֹלֶה לֹא הוּא בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, דְּאִם כֵּן לְרֹב הַפּוֹסְקִים דְּסָבְרֵי דִּלְמִסְכָּנַת הַגְּמָרָא הוּא הַדִּין לְחוֹלֶה, יְהֵיהּ מַתִּיר לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה אֲפִלּוּ לְחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה וְזֶה לֹא נִשְׁמַע לְשׁוּם פּוֹסֵק שֶׁיְּקַל בָּזֶה [וְאֵין לוֹמַר דְּכַוָּנַת הַגְּמָרָא הוּא עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים דְּוַקָּא, דְּזֶה אֵינוֹ, דְּהָא מַבִּיא עַל זֶה רְאָיָה מֵהַקִּישׁ דָּם וְנִצְטַוְּוּ וְהֶחֱמּוּ בְּחַדְּאֵי אֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל כִּדְמוּכָח בְּכָל הַפּוֹסְקִים, וְחוֹלֶה עָדִיף מִזֶּה לְשִׁיטָתָם וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַשִׁ״י (שם ד״ה הקיז)]. וְגַם לִישָׁנָא דְּהַרְמְבַּ״ם אֵין מְדַקְדֵּק לְפִי זֶה, דְּאַפְּאֵי קָא מְרַיֵּשׁ וְקָאָמַר אֲבָל אֵין עוֹשִׂין לְחוֹלֶה כְּדֵי שֶׁיִּתְחַמֵּם, אֲפִלּוּ כְּדֵי לְהִתְרַפֵּאת אָסוּר, דְּזֶה הוּא חֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, אִם לֹא שֶׁנִּדְחֵק דִּכְוָתְנוּ דַּאֲפִלּוּ עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים אֵין עוֹשִׂין וְזֶה אֵין בַּמַּשְׁמָע בְּשׁוּלְחָנוֹת לְשׁוֹנוֹ עַיֵּן שָׁם. וְגַם לְפִי מַה שֶּׁהֵבִין הַגְּבוּרִים פֶּרֶק קַמָּא (נב. אות א) מְבֹאָר דְּסָבְרִיהּ לַיהּ דְּמַרְיֵי הָרַמְבַּ״ם בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וְכֵן נִמְצָא בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ״ם הַמּוּבָאִים (בְּשָׁמֵן] [בְּמַעֲשֶׂה] רוֹקֵחַ (ריש ח״א בהג״ה על הרמב״ם מגאותים קדמונים) שֶׁדַּעַת הָרַמְבַּ״ם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מְדוּרָה לְחוֹלֶה מֵרֵי שֶׁאֵפְלּוּ בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, וְהוּא מִפֹּפֶר הַבְּתִּים (בית ומנוחה, שערי מלאכות האסורות, שער ג אות סה) עַיֵּן שָׁם, וּמִמֵּילָא אֵין צָרִיךְ לְדָחֹק דְּמֵרֵי בְּחַיָּה תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים וְשֶׁפִיר מֵרֵי בְּתוֹךְ שִׁבְעָה אוֹ בְּתוֹךְ שִׁלְשָׁה. וְכֵן מִשְׁמַע גַּם כֵּן קְצָת בִּירוּשַׁלְמִי דְּמֵימְרָא דְּשִׁמוּאֵל דְּעוֹשִׂין לָהּ מְדוּרָה קַאֵי עַל זְמַן שֶׁמְּחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי פֶּרֶק מְפַנִּין (ה״ג) עַל הַמִּשְׁנָה דְּמְחַלְּלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת, אָמַר שְׁמוּאֵל עוֹשִׂין לָהּ מְדוּרָה אֲפִלּוּ בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז, מַשְׁמַע דְּקַאֵי עַל זְמַן דְּקָדֵם שְׁבָעָה. וְגַם לְפִי מַה שֶּׁהֵבִין רַבֵּנוּ חַנַנְאֵל בְּפֶרֶק הַדָּר (עירובין סח.) גַּבֵּי יְנוּקָא דְּאִשְׁתַּפּוּפֵי דְּאָמְרִינַן הָתָם לֵיחֵם לַיהּ עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים אַגַּב אִמּוֹ, וּפָרֵיךְ אִמּוֹ הִיא קָאָכְלָה תַּמְרֵי וּמְשַׁנֵּי תִּנּוֹקָא הוּא דְּנָקֵט לָהּ, וּפָרֵשׁ שָׁם הָרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ד״ה מה) קַר אָחֳזֵהּ וְכוּ'. עַיֵּן שָׁם, וְלִפְי זֶה בְּנִדְאֵי צְרִיכָה לְחַמֵּם לְרוֹחַץ וְלִשְׁתּוֹת לְחַמֵּם גּוּפָהּ, וַאֲפִלּוּ הָכִי לֹא הִתִּירוּ כִּי אִם עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים מִשּׁוּם דְּמֵימֵי בְּיוֹם שְׁמִינִי, וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין מְדוּרָה לְרַחִיצָה דְּהָא הָרַאֲבַ״ד בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ מְחַלֵּק, עַיֵּן שָׁם בִּדְבָרָיו [וְגַם בַּגְּמָרָא דְּקָאָמַר שְׁמוּאֵל חַיָּה עַד שְׁלֹשִׁים לֹא מְצָא הַגְּמָרָא לְאַשְׁכּוּחֵי כִּי אִם לְטָבִילָה וְלֹא קָאָמַר לְמְדוּרָה, וְיֵשׁ לְדַחוֹת דְּאִם כֵּן תַּרְתֵּי דְּשְׁמוּאֵל לָמָּה לִי]. אַךְ יֵשׁ כִּי הָרַב הַמַּגִּיד כָּתַב שֶׁמְּבַשֵּׁל דְּעִתּוֹ מִפְּנֵי דַּעַת הָרַאֲבַ״ד, עַל כֵּן חִפַּשְׂתִּי עוֹד וּמָצָאתִי רְאָיָה לִדְבָרָיו מֵרַאשׁוֹנִים וְהוּא רַב אַחַאי גְּאוֹן אֲשֶׁר בְּוַדַּאי אִם רָאָה הָרַאֲבַ״ד לִדְבָרָיו אֶפְשָׁר גַּם כֵּן שֶׁהָיָה מְכַבֵּשׁ דַּעְתּוֹ מִלְּפָנָיו, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּפֶרֶשׁ שְׁמוֹת (שאילתא לח), **וְאִלּוּ אִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה** בְּשַׁבָּת וַאֲפִלּוּ חֹל שֶׁל שְׁלִישִׁי שֶׁלֹּא מָצְאוּ אַף עַל גַּב דְּהִיא אָמְרָה בְּרִיאָה אֲנִי וְלֹא צְרִיכָא מְדוּרָה וְחַמִּין וְכוּ', הָהוּא בְּרִיּוּתָא לָאו בְּרִיּוּתָא הִיא וְעָרְבִינַן לָהּ מְדוּרָה וְחַמִּין וְכוּ' וְכָל צָרְכִין דְּעָבְדִין לְחַיָּה וְכוּ', הֲרֵי דָּנִם מְדוּרָה כָּלַל בְּשִׁלִּישִׁי וּשְׁלִשִׁים, וּמְבִיאוֹ הָרַמְבַּ״ן בְּתוֹרַת הָאָדָם (שער המיחוש ענין הסכנה) **עַיֵּן שָׁם.** וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְרוּחָם בְּרֹאשׁ סִפְרוֹ (נתיב א חלק א) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, **וְעוֹשִׂין לָהּ מְדוּרָה לְחַיָּה בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁמְּמַרְנוּ שֶׁמְּחַלְּלִין עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְאוֹתָם שֶׁאָמַרְנוּ אֵין מְחַלְּלִין עוֹשִׂין עַל יְדֵי עוֹבֵד** גְּלוּלִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא מָצִינוּ שׁוּם מִשְׁמָעוּת לְאִיזֶה פּוֹסֵק לִבְד מֵהָרַאֲבַ״ד שֶׁאָמַר שֶׁדַּיָּן הַמְּדוּרָה חֲמִירָא מִכָּל צָרְכֵי הַחַיָּה,** וְכֻלָּם הָעִתִּיקוּ לְהַקַּדְּמַת דִּינִים הָאֵלֶּה מִיָּמָיו דְּנַהֲרְדַּעֵי שֶׁאָמְרוּ חַיָּה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי וּשְׁלִשִׁים, **קָשֶׁה מְאֹד לְהָקֵל לַעֲשׂוֹת מְדוּרָה עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל עַד שְׁלֹשִׁים, [ז]וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

ז * הַיָּלְדָ שֶׁנּוֹלַד וְכוּ'. הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג) כָּתַב דְּכְּכוּלְּהוּ יֵשׁ לְהוּ עֵצָר וְכֵן דָּכָל אֵלֶּה אֵינָם מִלְּאכָה לֹא גְּזִרוּ בְּהוּ רַבָּנָן, וְהוּא מִתּוֹסְפוֹת שֶׁלְּהֵי פֶּרֶק מְפַנִּין בְּשַׁבָּת וְכוּ', כִּי קָא מֵיבָעֵי לִי בְּחַד וָלָד מִי אֲמְרִינַן אֶפְשָׁר לְאַזּוֹדֵי לְבַר] [הֵינוּ בְּקִשְׁיָרת הַשַּׁבּוּר לְבַר] וְלֹא אָתֵי לִידֵי סַכָּנָה, אוֹ דִּילְמָא דִּימְנִין דְּלָאו אַדַּעְתַּיהּ וְאָתֵי לִידֵי סַכָּנָה, אוֹ דִּילְמָא הֲלָכָה כְּרִבִּי יוֹסֵי (קכט.) דְּמִסְתַּבֵּר טַעֲמֵיהּ דְּזִימְנִין דְּמִנַּחַת וְהָוֵי סְפֵק נְפָשׁוֹת וּכְבִירָא לַיהּ לְהָקֵל, וּפָשִׁיט מִמַּיְמָרָא דְּרַב נַחְמָן (קכט.) דַּהֲלָכָה כְּרִבִּי יוֹסֵי. וְכֵן כָּתַב חִדּוּשֵׁי הָרַ״ן שָׁם בְּמַתְנִיתִין (שיטה להר״ן קכח: ד״ה והאשה) דְּאִם לֹא יְחַתְּכֶנּוּ אֵיכָא סַכָּנָתָא, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַפְּאֵרִי בְּפֶרֶק מְפַנִּין (ד״ה אמר). וּבְרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת מִבֹּאר בְּיוֹתֵר מִזֶּה **שֶׁהוּא כָּלַל בְּכַמָּה** דְּבָרִים אִם יִמְנַע מֵהַלֵּד, שֶׁאַחַר שֶׁחִשֵּׁב בַּהֲלָכָה (י״א) [י״ד] הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂין לַיָּלֵד, סִיֵּם עַל זֶה מִפְּנֵי שֶׁסְּכָנָה הִיא לוֹ אִם לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ כָּל אֵלֶּה. וְלִפְי זֶה דָּבָר פָּשׁוּט הוּא דַּאֲפִלּוּ בְּמִלְּאכָה דְּאוֹרַיְתָא מְחַלְּלִינַן הֵיכִי דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעֵנֶן אַחֵר, וְאֵין כַּוָּנַת הַשַּׁ״ס (קכט.) בְּהֵנִי מִלְּאכוֹת מִפְּנֵי שֶׁהֵם מִדְּרַבָּנָן, **דְּבָאֶמֶת עוֹשִׂים אוֹתָם** בְּיוֹם שֶׁנּוֹלַד אֲפִלּוּ הֵיכָא דְּקָעֲבִיד אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא עַל יָדָם, כְּגוֹן לְהַחֵם חַמִּין כְּדֵי לִרְחֹץ, אוֹ כְּדֵי לְשׁוֹחֵק הַסַּמְּנִים הַצְּרִיכִין לוֹ לִמְלִיחָה, אוֹ גַּבֵּי מְלָפְפוֹן לְחַתֵּךְ בָּהֶן רְשׁוּת הָרַבִּים כְּדֵי לְחַתֵּךְ הַשִּׁבּוּר [וְחַד מִמַּיְמָנָא שָׁלְיָא דְּאִסּוּר לִטְמֹן בָּאָרֶץ מִשּׁוּם דְּאִינּוּ אֶלָּא מְגֻלָּה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַפְּאֵרִי (קכט: ד״ה כשם), וְהָרַמְבַּ״ם הִשְׁמִיטָהּ בְּחִבּוּרוֹ] וְכֵן כַּמָּה שֶׁכָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי הָרַמְבַּ״ן שֶׁהוּא אֶפְלּוּ אִם הוּחְמוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל [עַיֵּן בְּפֶרֶק ב׳ מֵהִלְכוֹת מִילָה (ה״ח) **בְּשֹׁאֲלַת** חֲכָמֵי לוּנֵיל וּבְחִשְׁבּוֹתָו שָׁם] (סי׳ כה). [הַגָּהּ: וְדַע דְּבִדְבְרֵי הָרַמְבַּ״ם אֵלּוּ דְּמַשְׁמַע מִינַּיהּ דְּלִכְלְכֵף לְהוֹלֶד יֵשׁ חֲשָׁשׁ סַכָּנָתָא אִם יִמְנְעוּ מִזֶּה, יְתִישֵׁב מֵאוֹ מַיְמָרָא דְּרַב נַחְמָן דְּקָאָמַר מִבָּאן שְׁמַלְכְּפִים לְהוֹלֶד הַנּוֹלָד, וְהַלֹּא קָאָמַר בְּדַף ס״ו (ע״ב) לַפּוּפֵי יְנוּקָא בְּשַׁבָּתָא שַׁפִּיר דְּמֵי הֲרֵי דְּבָכָל שַׁבָּת שְׁרֵי [וְעַיֵּן לְקַמָּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עַל זֶה **בְּשֵׁם שְׁאֵרֵי** רִאשׁוֹנִים], וְאֵין בָּזֶה מְשׁוּם שִׁבּוּת כְּלָל, וּמֵאי רְבוּתָא הָכָא, **אֲבָל לְפִי הָרַמְבַּ״ם** נִיחָא, דְּשָׁם אַשְׁמְעִינַן הַגְּמָרָא דְּכִיוָן דְּהִיכָּה בָּזֶה צַעַר אִם יִמְנַע לְכָךְ **לֹא גָּזְרוּ** רַבָּנָן, וְכֵן דִּיְקִ הָרַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק כ״א מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת דִּין ל״א **עַיֵּן שָׁם,** [וְכֵן **אַשְׁמְעִינַן** הַגְּמָרָא דְּכִיוֹם שְׁנוֹלַד הַלְּפּוּף הוּא מִכְּלַל שְׁאָר צָרְכֵי הַכְּרַחַ לְהוֹלֶד, **וְנַעֲקָא מִינָּהּ דְּמַהוּ** לַעֲבֹר אַמְּלְאכָה דְּאוֹרַיְתָא בִּשְׁבִיל זֶה]. וְעַל כָּל פָּנִים נִרְאֶה **פָּשׁוּט** דַּיש **לְהָקֵל** לְכַתְּחִלָּה לְהָחֵם חַמִּין עַל יְדֵי עוֹבֵד גְּלוּלִים כְּדֵי לִרְחֹץ הַתִּינוֹק וּכְמוֹ **שֶׁכָּתַבְתִּי בְּמִשְׁנָה** בְּרוּרָה (ס״ק כג), וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסֵפֶר נָזִר יִשְׂרָאֵל (סי׳ לב ס״א אות א) **בְּשֵׁם** שוּ״ת שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב (מהדורא תנינא ח״ד סי׳ נח, תליתאה ח״א סי׳ רג) **שֶׁכָּתַב** גַּם כֵּן הָכִי:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

*** אוֹ סָפֵק בֶּן שְׁבָעָה.** דִּין זֶה הָעְתִּיק הַמְּחַבֵּר מֵהַטּוּר וּכְפִי הַנִּרְאֶה הוּא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה והנה) דְּמִקְּרוֹ הוּא מֵהָא דְּשַׁבָּת קל״ה (ע״א) בִּבְרִירְתָא בֶּן שְׁבָעָה מְחֻלָּלִים עָלָיו וְכוּ' וּכֵן **שְׁמוֹנָה אֵין מְחֻלָּלִין עָלָיו,** סָפֵק בֶּן שְׁבָעָה אוֹ בֶּן שְׁמוֹנָה אֵין מְחֻלָּלִים, בֶּן שְׁמוֹנָה הֲרֵי הוּא כְּוַדַּאי וְכוּ', וּמְפָרֵשׁ הַטּוּר דְּכְּנִגֶּנֶת הַבְּרִירְתָא לְעִנְיַן חִלּוּל שַׁבָּת מַשְׁמַע לְרַפּוֹאתוֹ וּלְהַצְּרִיכָתוֹ, **דְּאִם הָיָה מְפֻרָּשׁ** מֵעִיקָּרָא דְּאֵין **מְחֻלָּלִין** לְמוֹלוֹ בְּשַׁבָּת לֹא הָיָה מַרְגִּישׁ מִזֶּה שֶׁאֵין מְחֻלָּלִין, **דְּמִילָה** לֹא מֻהֳלִין מִפְּעִיקָא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, אֲבָל חִלּוּל שַׁבָּת לִרְפוּאָה מְחֻלָּלִין **מִסְּפֵיקָא, כְּדִקָּאָמַר** לָן (ויומא פג. לעיל סי׳ שכט ס״ג). בְּנֶפֶל גַּל סָפֵק חֵי סָפֵק מֵת **מְסָפֵקָא.** וְלָכְאוֹרָה הֲלֹא בְּגֻמְרָא שָׁם מוּכָח דְּהַבְּרִירְתָא אַמִּילָה קָאֵי וְכֵן פֶּרֶשׁ רַשִׁ״י שָׁם (ד״ה בן), **וְיֵשׁ לוֹמַר** דְּגַם הַטּוּר מוֹדֶה לָזֶה אֶלָּא דְּסוֹבֵר דִּבְרִירְתָא כּוֹלֶלֶת שְׁנֵיהֶם **מִדְּקָאָמַר שָׁם לֵישָׁנָא דְּסָתָם** חִלּוּל. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת בְּדַף קל״ו (ע״א) דְּקָמוֹתִיב מֵהָאי **בְּרִירְתָא לֵימָּהֲלֵיהּ מִפֵּה נַפְשָׁךְ** וְהַצָּרְכָה לְאוֹקְמֵיהּ בְּמַכְשִׁירֵי מִילָה וְאַיְּבָא דְּרִבִּי אֱלִיעֶזֶר, **יוֹתֵר הָוֵה לַיהּ לְאוֹקְמֵיהּ** לְעִנְיַן חִלּוּל שַׁבָּת מִפֹּשׁ לְבַר

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ה) **הַתִּיר ע״י יִשְׂרָאֵל** כל ל׳ יום. **ב]** ראה בליקוטי דברי הרב למשנ״ב ס״ק כא. **ג]** ובשו״ע הרב (ס״ח) פסק כהמג״א שעושים רק דברים שאין בהם איסור תורה.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בֶּן שִׁבְעָה אוֹ בֶּן שְׁמוֹנָה, (כט) אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו (ל) [מ]אֶלָּא אִם כֵּן גָּמְרוּ שְׁעָרוֹ וְצִפָּרְנָיו: ח נוֹלַד לִשְׁמוֹנָה, (לא) אוֹ סָפֵק בֶּן שִׁבְעָה אוֹ בֶּן שְׁמוֹנָה, שֶׁלֹּא גָּמְרוּ שְׁעָרוֹ וְצִפָּרְנָיו אָסוּר (י) לְטַלְטְלוֹ, אֲבָל אִמּוֹ שׂוֹחָה עָלָיו וּמְנִיקָתוֹ מִפְּנֵי צַעַר הֶחָלָב שֶׁמְּצַעֲרָהּ, [ס]וְכֵן הִיא בְּעַצְמָהּ יְכוֹלָה (לב) לְהוֹצִיא בְּיָדָהּ הֶחָלָב הַמְצַעֵר אוֹתָהּ: ט (לג) [ע]מְיַשְּׁרִים אֵיבְרֵי הַוָּלָד (יא) שֶׁנִּתְפָּרְקוּ (לד) מֵחֲמַת צַעַר הַלֵּידָה: י [פ]מֻתָּר לְכָרְכוֹ בִּבְגָדָיו (לה) * שֶׁלֹּא (יב) יִתְעַקְּמוּ אֵיבָרָיו: יא [צ]אִם נָפְלָה עֶרְלַת גִּרוֹן הַוָּלָד, (לו) מֻתָּר לָשׂוּם אָצְבַּע לְתוֹךְ פִּיו וּלְסַלֵּק הָעֶרְלָה לְמְקוֹמָהּ אַף עַל פִּי שֶׁפְּעָמִים שֶׁמַּקִּיא:

מ שם בתוספות (ד"ה בן) והרא"ש (פי"ב סי' ה). נ בבריתא שם. ס שם בתוספות (ד"ה מפני) ורא"ש (שם) ורבנו ירוחם (נתיב יב) בחלק ט'. ע שם קכ"ג (ע"א) וכרב ששת וכפרוש רש"י (ד"ה אסובין). פ שם קמ"ז (ע"ב). צ כפרוש רבנו חננאל (קכג: ד"ה אסובין) להא דרב ששת לעיל.

שלא דין מילה בשבת. ובו י"ז סעיפים:

א [א]עוֹשִׂים כָּל צָרְכֵי מִילָה (א) בְּשַׁבָּת, מוֹהֲלִין * וּפוֹרְעִין (ב) וּמוֹצְצִין וְנוֹתְנִין עָלָיו (ג) כַּמּוֹן:

א שבת קל"ג (ע"א) משנה.

בְּאֵר הַיטֵב

ח (י) לְטַלְטְלוֹ. וְאַגַּדָּה (סי' קסה) כְּתַב דַּוְקָא כְּשֶׁבָּעֵל וּפָרַשׁ, אֲבָל מִסְּפֵקָא מְטַלְטְלִין שָׁם: י (יב) יִתְעַקְּמוּ. וּבְרא"ש פֶּרֶק י"ז (סי' ג) כָּתַב דַּאֲפִלּוּ לְכָרְכוֹ לְיַשֵּׁר אֵבָרָיו שָׁרֵי לְעוֹלָם, וּמַשְׁמַע דְּתִינוֹק שֶׁאֵין כּוֹרְכִין אוֹתוֹ בְּחֹל וְנִתְעַקְּמוּ אֵבָרָיו, אָסוּר לְכָרְכוֹ בְּשַׁבָּת. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּוַדַּאי לֹא חַיֵּי: (כט) אֵין מְחַלְּלִים. דְּכֵיוָן דִּמְסַפְּקָא לָן אִם הָיָה בֶּן קַיָּמָא מֵעוֹלָם לֹא מְחַלְּלִינַן, וְלֹא דָּמֵי לְהָא דְּיוֹשָׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר בְּסָעִיף ה' דְּהָתָם מֵיֵרֵי דְּכָלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז)]. וְעַיֵּן בַּאֵר הַלָּכָה (דיה או) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: (ל) אֶלָּא אִם כֵּן גָּמְרוּ וְכוּ'. קַאֵי גַּם אַבֶּן שְׁמוֹנָה כִּדְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (דיה והני), וְהַטַּעַם דְּאָמְרִינַן שֶׁהוּא בֶּן שִׁבְעָה וְאִשְׁתַּהוּיֵי הוּא דְּאִשְׁתַּהֵי. וְעַיֵּן בְּבַאֵר הַגּוֹלָה[א] שֶׁנִּשְׁאַר בְּדֵין הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּצָרְיךְ עִיּוּן, וְדַעְתּוֹ דְּלִעִנְיַן חֻלִּין שַׁבָּת לֹא סָמְכִינַן אַגְּמָרוּ לְחוּד כִּי אִם דַּוְקָא כְּשֶׁשָּׁהָה גַּם כֵּן שְׁלֹשִׁים יוֹם, (יז) וְרַק לְעִנְיַן טְלִטּוּל הַתִּינוֹק נוֹכַל לִסְמֹךְ אִסִּימְנָא דְּגָמְרוּ לְחוּד: ח (לא) אוֹ סָפֵק וְכוּ'. וְהָאֲחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּדַוְקָא כְּשֶׁיָּדוּעַ שֶׁהוּא בֶּן שְׁמוֹנָה כְּגוֹן שֶׁבָּעַל וּפֵרַשׁ, אֲבָל מִסָּפֵק מְטַלְטְלִינַן כָּל תִּינוֹק: (לב) לְהוֹצִיא בְּיָדָהּ. עַל הָאָרֶץ (טו) דְּאֵין זֶה כְּדַרְכּוֹ מִפְּרָק כֵּיוָן שֶׁהוֹלֵךְ לְאִבּוּד, וְעוֹד דְּהָוֵי מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ דְּפָטוּר, וּמְשׁוּם צַעֲרָא לֹא גָּזְרוּ כְּמוֹ מַפִּיס מֵרֹקָּח: ט (לג) מְיַשְּׁרִים. כְּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק י"ח) וְדַוְקָא בְּיוֹם הַלֵּדָה אֲבָל אַחַר כָּךְ אָסוּר. אֲבָל בְּאֻמָּת (טו) מְהַרְבֶּה פּוֹסְקִים מִשְּׁמַע דְּאֵין חִלּוּק בָּזֶה [ג]וְאַפִּלּוּ לְאַחַר חֹדֶשׁ אוֹ שְׁנֵי חֳדָשִׁים מָתָר. וְעַיֵּן בְּבַאֵר הַגּוֹלָה שָׁכָתַב (יז) שֶׁכֵּן גַּם כֵּן דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְהָקֵל בָּזֶה כְּמוֹתָם, וְעַל כֵּן אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה. וּמִכָּל מָקוֹם אִם נִתְפָּרְקָה חֲלִיָּא שֶׁל שִׁדְרָה מִמְּקוֹמָהּ לְכֵלֵי עַלְמָא אָסוּר לְיַשֵּׁב בִּידוֹ חֲלִיּוֹת שֶׁל שִׁדְרָה אַחַת עַל חֲבֶרְתָּהּ דְּמִחֲזֵי כְּבוֹנָה, אִם לֹא בְּיוֹם הַלֵּדָה (יח) דְּאָז יֵשׁ לְצַדֵּד לְהָקֵל אַף בָּזֶה: י (לה) שֶׁלֹּא יִתְעַקְּמוּ אֵבָרָיו. וּבְרא"ש פֶּרֶק י"ז (סי' ג) מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ לְכָרְכוֹ (יט) כְּדֵי לְיַשֵּׁר אֵבָרָיו גַּם כֵּן שָׁרֵי לְעוֹלָם, וְהַטַּעַם בַּגְּמָרָא (קכג:) מִשּׁוּם דְּאוֹרְחֵהּ תָּמִיד בְּהָכֵי וְלֹא הָוֵי כְּמַתָּן, (כ) וּמַשְׁמַע דְּאִם הָיָה תִּינוֹק שֶׁאֵין כּוֹרְכִין אוֹתוֹ בְּחֹל וְנִתְעַקְּמוּ אֵבָרָיו אָסוּר לְכָרְכוֹ בְּשַׁבָּת: יא (לו) מֻתָּר. וְלֹא גָּזְרִינַן בָּזֶה מִשּׁוּם רְפוּאָה, (כא) דְּאוֹרְחֵהּ דְּתִינוֹק לִפֹּל עֶרְלַת לְשׁוֹנוֹ וְלֹא מֵחֲזֵי כִּרְפוּאָה:

א (א) בְּשַׁבָּת. דִּכְתִיב (ויקרא יב ג) 'וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל', 'בַּיּוֹם' וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת [גְּמָרָא (קלב.)]: (ב) וּמוֹצְצִין. אַף עַל גַּב דְּעַל יְדֵי הַמְּצִיצָה הַדָּם נִתָּק מֵחֲבוּרוֹ וְהָוְיָא לֵיהּ חוֹבֵל, אַף עַל פִּי כֵן מוֹצְצִין מִשּׁוּם דְּסַכָּנָה לַוָּלָד כְּשֶׁלֹּא יָמַץ הַדָּם [גְּמָרָא (קלג:)]: (ג) כַּמּוֹן. הָיָה דַּרְכָּם לָתֵת מִין בְּשָׂמִים שְׁחוּק לִרְפוּאָה, וְהוּא הַדִּין לָתֵת אִסְפְּלָנִית [תַּחְבֹּשֶׁת] עַל הַמִּילָה [מִשְׁנָה שָׁם (ע"א)]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ז' אִם לֹא

בַּאוּר הַלָּכָה

וְכִפְשָׁטֵיהּ דִּלִישָׁנָא דִּבְרִיתָא, אֶלָּא דַּאי דִּסְבִירָא לֵיהּ לְהַגְּמָרָא דְּהַבְּרִיתָא לְעִנְיַן מִילָה מִתְנֵיָא, וְיֵשׁ לוֹמַר דַּאי הָוָה מְתָרֵץ לֵיהּ כֵּן הָוֵי מַקְשֶׁה לֵיהּ מִבְּרִיתָא קַמַּיְיתָא (קלד:) דְּאָמַר שָׁם עֶרְלָתוֹ וַדַּאי דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא סָפֵק דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת. אֲכָן מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שֶׁלֹּא הֵעָתִיק דִּין זֶה רַק בְּהִלְכוֹת מִילָה (פ"א ה"ד) מֻשְׁמָע דְּסוֹבֵר דִּבְרִיתָא זוֹ רַק לְעִנְיַן מִילָה מִתְנֵיָא. וְהִנֵּה בְּבַעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת הִלְכוֹת מִילָה לְעִנְיַן סָפֵק בֶּן שְׁמוֹנָה כָּתַב בְּהֶדְיָא וּלְעִנְיַן אֲחוּלֵי שַׁבָּתָא מְחַלְּלִינַן מִסְּפֵקָא דְּקַאֲמְרִינַן כָּל סָפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל, וְגַם הֶעְשׂוּר בְּהִלְכוֹת מִילָה (ח"ב דף נא.) מֵבִיא דִּבְרֵיהֶם לְפֶסֶק הֲלָכָה וּכְפִי הַנִּרְאֶה שָׁם גַּם רַב הַאי גָּאוֹן כָּתַב כֵּן, וְהֶעְשׂוּר לֹא פָּלִיג עֲלֵיהֶם שָׁם כִּי אִם הוֹסִיף דְּהֵיכִי דְּגָמְרוּ צִפָּרְנָיו אֲפִלּוּ פָּרַשׁ מִמֶּנּוּ תֵּכֶף גַּם זֶה בִּכְלָל סָפֵק, דְּאִמְרִינַן אִשְׁתַּהוּיֵי אִשְׁתַּהֵי. וְכֵן הַמְּאִירִי שָׁם בְּדַף (קל"ו) [קל"ה] (ע"א, ד"ה בן שבשה) כָּתַב גַּם כֵּן בְּכָל דִּבְרֵי בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת, וְכָתַב אָמְנָם לְעִנְיַן לְחַלֵּל שַׁבָּת בַּלַּיְלָה עִלְּמָא מוֹדוּ דְּמְחַלְּלִין עָיֵן שָׁם. וְכֵן בְּסֵפֶר הֶאָשְׁכּוֹל (ח"ב סי' לט) כְּשֶׁהַבְּרִיתָא דְּסָפֵק בֶּן שִׁבְעָה אֵין מְחַלְּלִים כָּתַב עַל זֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: פָּרוּשׁ לְמוּלוֹ, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא נִטְעָה לְפָרֵשׁ דְּקָאֵי עַל כָּל חֹלוֹל. וְאוּלָם יֵשׁ לְדַחוֹת דְּאָפְשָׁר דְּהַם מֵיֵרֵי הֵיכִי דְּגָמְרוּ שְׁעָרוֹ וְצִפָּרְנָיו וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת בְּעִטּוּר שָׁם עַיֵּן שָׁם], אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא גָּמְרוּ יוֹתֵר מִסְּתַבֵּר לוֹמַר דְּהוּא בֶּן שְׁמוֹנָה. וְהִנֵּה מִסּוּגְיָא דְּעַרְכִין (ז.) בְּיִשְׁבָה עַל הַמַּשְׁבֵּר, וּמֵתָה וְהוּבְקַע בְּסָעִיף ה' דְּמְקִילִינַן מִסְּפֵקָא לְהָבִיא סָפֵק בֶּן רִאשׁוֹת הָרִבִּים, תָּרַץ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) דְּהָתָם מֵיֵרֵי שֶׁיָּדְעִינַן שֶׁכָּלוּ חֳדָשָׁיו. וְהִנֵּה עוֹד מֵבִיא הַמָּגֵן אַבְרָהָם שֶׁתָּלוּי זֶה בִּשְׁנֵי תֵּרוּצִים שֶׁהוּבָא בְּתוֹרַת הָאָדָם לְהָרַמְבַּ"ן (שער המיחוש ענין הסכנה) לְעִנְיַן עֲבֵרָה שֶׁהֲרֵיחָה, דְּלִתֵּרוּץ רִאשׁוֹן שֶׁהֵם דִּבְרֵי הַבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת (הלכות יום הכיפורים) מְבֹאָר שֶׁגַּם בְּזֶה אַרְבָּעִים יוֹם דְּמֵיָא בְּעִלְּמָא הוּא אַף עַל פִּי כֵן מְחַלְּלִים, וְאִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן בְּנוֹלַד לְאַוִּיר הָעוֹלָם וְהוּא סָפֵק דְּמְחַלְּלִין, אַךְ לְפִי מַה שֶּׁבֹּאַר שָׁם הָרַמְבַּ"ן הַשַּׁעַם כְּיוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר דְּחָשׁוּב כְּיָלוּד וְרַק הַדֶּלֶת נִנְעַל בְּפָנָיו אִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים נֹאמַר דְּדַוְקָא דְּכָלוּ לוֹ חֳדָשָׁיו עַיֵּן שָׁם, וְנִהְיֶה לְפִי דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם זֶה מְפֹאָל נִדְחֶה הָרְאָיָה שֶׁהֲבֵאנוּ לְעֵיל מִבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת, דְּאִפְשָׁר דְּהוּא אָזֵיל לְשִׁיטָתֵיהּ בָּזֶה דְּסָבַר דְּמְחַלְּלִין אֲפִלּוּ עַל עֲבֵרָיִן וְכָל שֶׁכֵּן שָׁם]. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא תְּלוּי זֶה בָּזֶה, דְּאֲפִלּוּ לְפִי תֵּרוּץ זֶה לֹא קָאָמַר שָׁם הָרַמְבַּ"ן רַק דְּבַעֲבֵרָיִן לֹא מְחַלְּלִין מִשּׁוּם דְּיִשְׂרָאֵל אֵינוֹ מְצַוֶּה עַל הָעֲבֵרָיִן וְיוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר לֹא מִיקְרֵי עֲבֵרָיִן וּכְנוֹלַד דָּמְיָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹלַד אֲפִשָּׁר דְּגַם הָרַמְבַּ"ן מוֹדֶה דְּאַף עַל גַּב דְּאֵין נֶהֱרָגִין עָלָיו מִסָּפֵקָא מִשּׁוּם שְׁקִטּוּחֵי הָעֲדָה' וְגוֹ' (במדבר לה כד), אַף עַל פִּי כֵן מְחַלְּלִין מִסָּפֵקָא, דְּסָפֵק נְפָשׁוֹת לְהָקֵל. וּלְהָבִיא גַּם כֵּן קָצָת יֵשׁ לְדַחוֹת, דְּהָתָם אִם נַאֲכִיל לְאִמּוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, מִסְתָּמָא לְבַסּוֹף תֵּלֵד בֵּן קַיָּמָא וְיִשְׁמֹר שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה וּלְכָךְ הַתִּירָה הַתּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ"ן (יומא ג: ד"ה וכתוב), מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁכְּבָר נוֹלַד וְחִזְּינַן שֶׁלֹּא גָּמְרוּ שְׁעָרוֹ וְצִפָּרְנָיו מִסְתַּבְּרָא שֶׁהוּא בֶּן שְׁמוֹנָה וְלֹא יִחְיֶה, וְלָמָּה נְחַלֵּל שַׁבָּת עָלָיו. **וְדַע דִּלְדִבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם הַנַּ"ל דְּתָלוּי זֶה בִּשְׁנֵי הַתֵּרוּצִים, מְמֵילָא לְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הָרִיטְבָ"א** בְּחִדּוּשֵׁי נִדָּה דַּף מ"ד (ע"ב ד"ה דכתיב) **כְּדַעַת הַבַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת דַּאֲפִלּוּ עַל עֲבַר מְחַלְּלִינַן, מְמֵילָא מְחַלְּלִינַן גַּם עַל סָפֵק בֶּן שְׁמוֹנָה:**

י * **שֶׁלֹּא יִתְעַקְּמוּ.** כְּתַב הַב"ח (ס"ו) **דִּבְחָמֵי שִׁדְרָה שֶׁנִּתְפָּרֵק אֲפִלּוּ אֵין מִישְׁבִין בִּידִים מַמָּשׁ אֶלָּא עַל יְדֵי לְפוּף בְּגָדִים נַמִּי אָסוּר, וּבְמֵאירִי פֶּרֶק כָּל הַכֵּלִים** (קכג. ד"ה אסובין) **מַשְׁמַע דִּבְלִפּוּף בְּגָדִים בְּכָל גַּוְנָא שָׁרֵי:**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

כְּמָגֵן אַבְרָהָם: (יט) שֶׁכֵּן דַּעַת רַשִׁ"י (קמז: ד"ה בחומרי) וְהָרא"ש בְּסוֹף פֶּרֶק חֲבִית (פכ"ב סי' טז), וְאַף דְּלִדַעַת הַתּוֹסָפוֹת דַּף קכ"ג (שם) אֵין חִלּוּק בָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ"א, בְּדִרְבָּנָן שׁוֹמְעִין לְהָקֵל: י (יט) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יט), **וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף שֶׁכְּבָר נִתְעַקְּמוּ:** (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: יא (כא) עַיֵּן בְּרָמְבַּ"ן (קכג. ד"ה אסובין) וְרִיטְבָ"א (חידושי הר"ן שם ד"ה אסובין) וּמְאִירִי (שם ד"ה אסובין) וְחִדּוּשֵׁי הָרַ"ן (שיטה להר"ן שם ד"ה אסובין):

ז (יז) **אוֹ לְעִנְיַן מִילָה, מִשּׁוּם דְּמְהַלְּלִינַן לֵיהּ מִמָּה נַפְשָׁךְ** כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא קל"ו (ע"א): ח (מו) **אוֹר זָרוּעַ** (ח"ב סי' נח) **וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים:** ט (מז) רַשִׁ"י בְּפֶרֶק כָּל הַכֵּלִים (קכג. ד"ה אסובין) **וּכְפִי גְּרִסָתוֹ לְקַמָּנִינוּ,** וְתוֹסָפוֹת (שם ד"ה אסובין) **בְּשֵׁם רַבֵּנוּ תָּם** וְכֵן כָּתַב הַמְּאִירִי שָׁם (ד"ה אסובין). וְעַיֵּן בְּבַאֵר הַגְּרַ"א שֶׁבֹּאַר זֶה בְּרִחְבָּה: (יז) מִדְּלָא חָלַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בֵּין הָא דְּסָעִיף ט' לְהָא דְּסָעִיף י' שְׁמַע מִינָּהּ דִּבְשֵׁנֵיהֶם הַדִּין שָׁוֶה לְהָקֵל, וְדִלְמָא

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah